

**Toetusvajaduse hindamisvahendi kasutamine
isikukeskse teenusmudeli projektis
Tagasi- ja edasiside 😊**

Helle Villem
PKT projektijuht
Sotsiaalkindlustusamet

Teenusmudeli II etapp: Abivajaduse hindamine

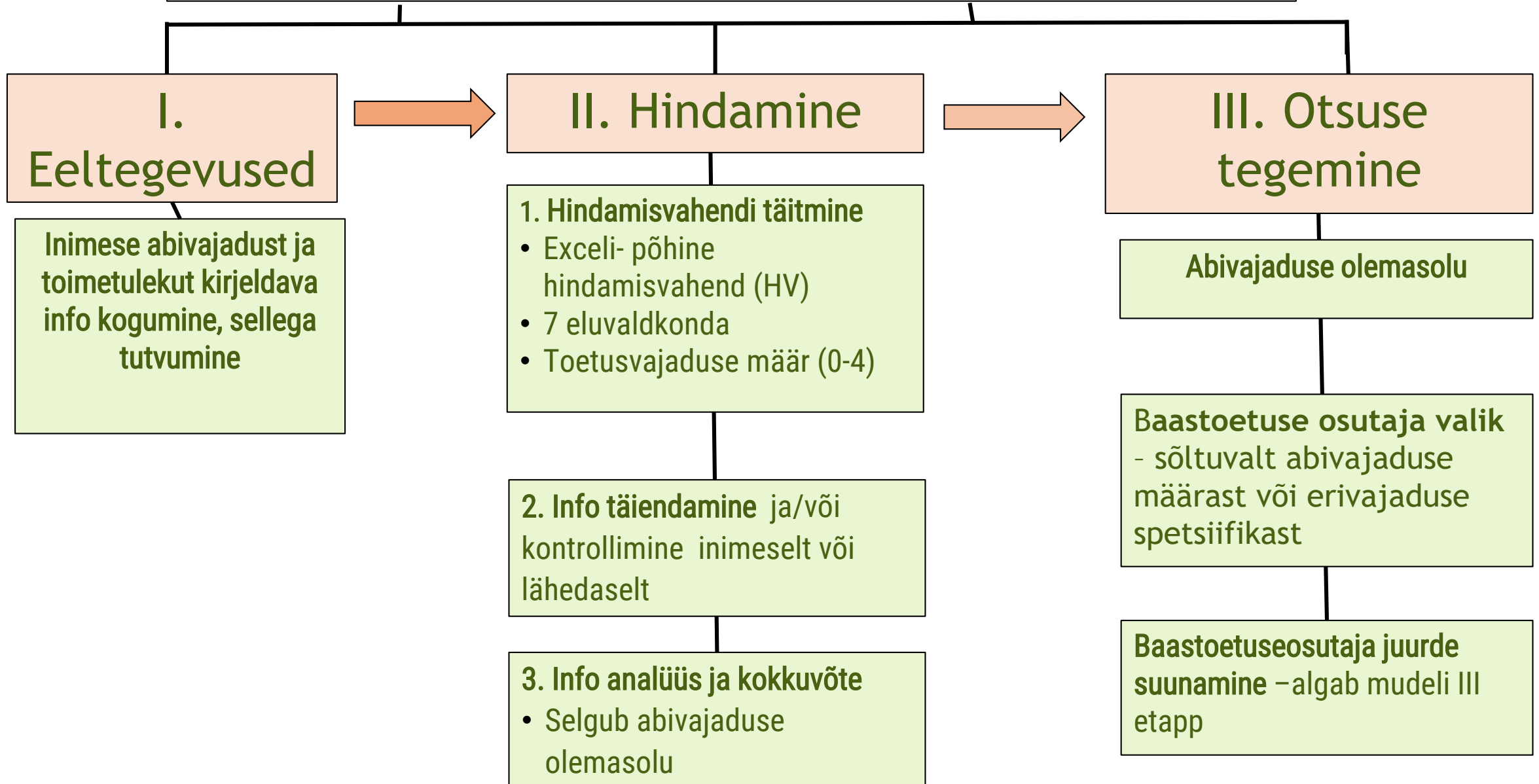
Eesmärk:

- ▶ Teenusele õigustatuse tuvastamine
- ▶ Abivajaduse taseme määratlemine eri eluvaldkondades
- ▶ Saada **sisend**:
 - omavalitsusele juhtumi dokumenteerimiseks STAR-is
 - baastoetuse osutajale teenuse planeerimiseks järgmises etapis
- ▶ **Otsustada**, kas tegemist on inimesega, kes vajab abistamist projekti tegevustega

Abivajaduse hindamisel tuleb :

- ▶ Lähtuda inimese kohta teada olevast andmestikust ja informatsioonist, milleks on: dokumentatsioon ja info formaalsetest kanalitest (nt varasemalt läbiviidud hinnangud, otsused, rehabilitatsiooniplaan, individuaalse arengu kaart, inimese poolt varasemalt esitatud andmed nt töövõime hindamise- ja puude hindamisel jms andmed)
- ▶ Koondada kokku info, mis on saadud abivajaduse märkamise faasis
- ▶ Paigutada olemasolev info hindamisinstrumenti

Abivajaduse hindamise sammud/hindamise protsess

Abivajaduse hindamine KOV tasandil

- ▶ **EI OLE** detailidesse laskuv tegevusvõimet ja toimetulekuoskusi kaardistav hindamine.
- ▶ **ON** teenuse rahastaja ja korraldaja poolt inimese abivajaduse tuvastamine ja sotsiaalhoolekande abimeetmele õigustatuse osas otsuse tegemiseks vajaliku alusmaterjali süsteemne ja kindla struktuuri alusel kogumine.

Võimaldab:

- ▶ valida, milliste tegevustega on võimalik inimese elukvaliteeti hoida või paranda
- ▶ suunata inimene vastava abimeetme (baastoetuse) pakkuja poole.

Eluvaldkondades määratletakse toetusvajaduse aste 0-4

Aste	Toimetulek	Toetusvajadus
0	Iseseisev	Ei vaja toetust
1	Madal toetusvajadus	Toimetulek kergelt häiritud. Vajab meeldetuletust ja nõustamist
2	Keskmine toetusvajadus	Toimetulek mõõdukalt häiritud. Vajab regulaarset (1-4 korda nädalas) juhendamist ja abi.
3	Kõrge toetusvajadus	Toimetulek raskelt häiritud. Vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.
4	Äärmuslik toetusvajadus	Võimetu toime tulema või tegelema. Vajab püsivalt hooldust ja/või järelevalvet või tegevuste üle võtmist teise isiku poolt.

Sotsiaalsed suhted

- Tuleb kirjeldada suutlikkust suhelda, luua suhteid ja säilitada suhteid.

Millist suhtlemisviisi isik kõige enam kasutab (tagasihoidlik, väldib silmkontakti; tundub olevat suhtluseks valmis; räägib, küsib ise küsimusi; väljendab poolehoidu ja koostöövalmidust; arutleb ja diskuteerib; on pealekäiv ja vajadusel valmis jõudu kasutama oma tahtmise saamiseks)?

Isiku läbisaamine teiste inimestega (professionaalid, pere, teised olulised inimesed). Kuidas isik suhtub teistesse ja kuidas temasse suhtutakse?

Eneseväljendus ja kõne mõistmine. Kas on olemas verbaalne kõne; kas räägib üksikuid sõnu või täislausetega; kas on arusaamine kõnest; kuidas end väljendab - miimika, žestid, liigutused, häälitsemine, naer, nutt, hääletoonid jne; kas suudab väljendada soove/valu/ebameeldivust; kas saab räägitud/ kirjutatud vm viisil kujutatud sõnumite otsesest ja kaudsest tähendusest aru; kas saab aru enda ümber toimuvast; kas suudab dialoogis osaleda? Kirjeldada ka alternatiivseid kommunikatsioonivahendeid kui neid kasutab.

Kontakti loomine. Kas on suhtlemisaldis, kellega eelistab suhelda - töötaja vm autoriteediga, kaaslastega, lähedastega -, kellega tekib hea kontakt; kas loob kontakte teistega arvestavalt või enesekeskselt; kas oskab küsida seda, mida vajab?

Kontakti säilitamine ja lõpetamine. Kas oskab hoida suhteid; kas vajab abi suhtlemisel; kas oskab kuulata suhtlemisel teist inimest või räägib vahele; kas oskab/julgeb väljendada oma arvamust; kas oskab arvestada partneri arvamusel/tunnetega; kas on domineeriv/hooliv/pealetükkiv/passiivne; kas saab aru, kui temaga suhtlemine ei ole soovitud; kas oskab suhtlemisakti lõpetada?

Kas peab kinni kokkulepetest? Kas saab aru kokkuleppe tähendusest; kas saab aru sõnalisest või tegevuslikust kokkuleppest?

Kas inimene suudab iseseisvalt suhelda teiste inimestega, luua uusi suhteid või säilitada	Jah	Ei	Ei
Ei korral tee valik, mil määral vajab toetust sotsiaalsete suhete säilitamisel, taastamisel	1- madal toetusvajadus, vajab aeg-ajalt nõustamist ja või abi suhete loomisel/säilitamisel	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist
Kommentaar/lühikirjeldus, eripära, spetsiifika, faktiinfo	Esinevad raskused uute suhete loomisega, olemasolevate suhete säilitamiseks motiveeritud. Kõneleb vene keeles, eesti keele oskus on puudulik. Suhtlemisel räägib vähe, pigem vastab küsimustele. Vajadusel ise küsib informatsiooni. Tagasihoidlik. Silmkontakt puudulik, ise ei otsi. Suhtleb vaikse häälega, kuulab ja ei sega. Peab kinni kokkulepetest.	Inimesed võivad temast valesti aru saada. Vajab pidevalt abi ja toetust sotsiaalsete suhete loomisel.	on vaja abi uute suhete loomisel
Kes abistab ja kuidas on toetus täna korraldatud	3-Toetus on korraldatud teenuse osutaja personali poolt	3-Toetus on korraldatud teenuse osutaja personali poolt	5-Toetust ei ole korraldatud
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Abistamine uue suhte loomisel nt teenuseid osutavate asutustega, töövestlusel	Vajalik kliendiga kaasas käia ja abistada suhtlemisel. Uude kohta minnes võib unustada asju.	vajalik toetamine, julgustamine
Inimese enda nimetatud vajadused	Vajab julgustamist teiste inimestega suhtlemisel		ei ole eriti suur suhtleja

Vaimne tervis - Haigusteadlikkus ja raviplaani järgimise tõttu toetuse vajadus

- ▶ Millal algasid probleemid tervisega, sh vajadusel ka vaimse tervise häired? Kas on vaimse tervise tõttu viibinud tahte vastaselt haiglas või hooldekodus? Kui sageli on esinenud tahtevastaselt ravimisi?
- ▶ Kas oskab/tahab ravimite võtmisel järgida arstide poolt ette antud instruktsioone ja neid iseseisvalt võtta? Kas suudab neelata tablette? Kas eirab ravimite võtmist/peidab ettenähtud ravimeid/vajab kontrollimist? Kas on ravimisõltuvus?
- ▶ Kas oskab nimetada enda haigust?

Kas inimesel on haigusteadlikkus ja ta suudab iseseisvalt järgida raviplaani?	Ei	Jah	Ei
Toetusvajadus haigusteadlikkuse ja raviplaani järgimisel	1- madal toetusvajadus, vajab aeg-ajalt nõustamist ja või abi järgimisel	1- madal toetusvajadus, vajab aeg-ajalt nõustamist ja või abi järgimisel	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.
Komentaar/lühikirjeldus, eripära, spetsiifika	Näeb, et ta vajaks regulaarselt psühhiaatri juures käimist, enda ravimist, kuid ei ole järjepidev. Mõtted ja plaanid ei saa sageli teoks. Näiteks käis viimat psühhiaatri juures 2.a tagasi, diagnoositi raske depressioon. Talle määrati ravimid, kuid need ei mõjunud hästi, samas psühhiaatriga uuesti ühendust ei võtnud, et raviskeemi ringi vaadata. Pigem oma sõnul ohverdab end ja oma ravi teiste nimel	Väga hea teadlikkus oma haigusest, iseseisvalt võtab ravimeid, jälgib raviplaani ise. Võimeline korraldama endale meditsiinilist abi (vajadusel)	vahel järgib raviplaani, vahel mitte
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajab toetust ja motiveerimist enda raviga tegelemisel, prioriteetide seadmisel ja neist kinni pidamisel, järjepidevuse säilitamisel.	Aeg ajalt vajab haigusteadlikkuse värskendamist (arsti konsultatsioonil).	vajab nõustamist vaimse tervise osas
Inimese enda nimetatud vajadused	Vajab kedagi, kes motiveeriks raviga tegelema ja juhendaks teda selles. Vajadust ravi järele tunneb üsna suurena, kuid ei suuda seda ise korraldada.		soov tulla paremini toime vaimse tervise probleemidega

psüühikahäirest tulenevad mõjud inimese käitumisele ja tegevusele

- ▶ Tuleb mõelda ja arvestada kuivõrd avaldab inimese psüühikahäire mõju tema käitumisele, tegevustele ja igapäevaeluga toimetulekule ning kui suur on selle tõttu tema toetusvajadus.
- ▶ Kirjeldada käitumise eripärasusi. Kui sul on selle kohta info, siis see võib olla oluline ka teenuseosutajale.

Kas psüühikahäirest tulenevad mõjud inimese käitumisele ja tegevusele?	Jah	Jah	Jah
Toetusvajadus psüühikahäirest tulenev mõju käitumisele	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist psüühikahäire mõju tõttu	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust psüühikahäire mõju tõttu käitumisele ja tegevustele	4- äärmuslik toetusvajadus, ebaadekvatne käitumine, ei suuda psüühikahäire tõttu oma käitumist ja tegevusi juhtida.
Komentaar/lühikirjeldus, eripära, spetsiifika	Esinevad ootamatud paanikahäired, muutub kartlikuks ja murelikuks. Käitumine rahulikus situatsioonis viisakas, kõne adekvaatne ja arusaadav. Paanika seisus muutub murelikuks, kõne veider, kuid arusaadav.	Paranoilisus, usaldamatus.	Ärritunud olekus võib olla verbaalselt agressiivne, sõimab kõva häälega.
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	3-Toetus on korraldatud teenuse osutaja personali poolt	3-Toetus on korraldatud teenuse osutaja personali poolt	5-Toetust ei ole korraldatud
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajab usaldusväärset inimest, kellega suhelda.	Vajab motiveerimist vaimse tervise mõttes haigusteadlikkuse tõstmiseks.	Psühholoogiline nõustamine, toetamine
Inimese enda nimetatud vajadused	Paanikahäirete ajal ei ole võimeline suhtlema	Usub, et ei ole psüühiliselt häirunud ning talle on pandud vale diagnoos.	Psühholoogiline perenõustamine ning toetamine

Kas inimese kognitiivne võimekus piirab tema otsuste tegemist igapäevaelu küsimustes ning ajas, kohas ja inimestes orienteerumist?

- ▶ Kognitiivse võimekuse hindamisel ei ole eesmärgiks hinnata kõiki kognitiivset võimekust näitavaid valdkondi. Toetusvajaduse tuvastamisel tuleb aru saada, kas inimese kognitiivne võimekus piirab tal teha otsuseid igapäevaelu küsimustes ning orienteerumist ajas, kohas ja inimestes.

Kas inimese kognitiivne võimekus piirab tema otsuste tegemist igapäevaelu küsimustes ning ajas, kohas ja inimestes orienteerumist	Jah	Jah	Jah
Toetusvajadus kognitiivsest võimekusest tulenevalt	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.
Komentaar/lühikirjeldus, eripära, spetsiifika	Tema tervislik seisund pärsib vahest toimetulekut. Ebakindlus, kahtlev otsuste tegemisel. Teksti sisust ei saa tavaliselt aru. Lihtsatele küsimustele oskab vastata. Vahest poes jääb mõte kinni ja ei oska küsida, mida vajab.	Ei oska üksi elada	Orienteerub rahuldavalt asjas ja kohas ning inimestes. Keskendumisraskused, igapäevaelus ei saa iseseisvalt hakkama keerulisemate olukordade analüüsimise ja lahendamise, ülesannete lahendamise. Raskusi ei valmista aru saamine, mida teised inimesed räägivad. Raskusi tekitab ametitega suhtlemine. Tihti puudub tahe korterist välja tulla.
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud?	3-Toetus on korraldatud teenuse osutaja personali poolt	5-Toetust ei ole korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)		Puuduvad oskused	Juhised, milleks on vaja ja kuidas suhelda inimestega, kuidas organiseerida oma asju nii, et ärritust oleks vähem
Inimese enda nimetatud vajadused			Mälutreening oleks hea

Kas inimesel esineb riskikäitumist, mis ohustab tema enda ja/või teiste turvalisust ja emotsioonidega toimetulekut?

- ▶ „JAH“ vastuse korral tuleb märkida tabelis vastav riskivaldkond/ riskivaldkonnad, kus on inimesel ilmingud esinenud.

Tuleb ära märgitud konkreetse riski puhul kirjutada, milles riskikäitumine seisneb, millised ilmingud või tegevused on nimetatud riskivaldkonnas toimunud.

Kas inimesel esineb riskikäitumist, mis ohustab tema enda ja/või teiste turvalisust ja emotsioonidega toimetulekut?	Jah	Jah	Jah
Riskikäitumine, mis esineb	1-Enese hooletusse jätmine; 8-Lootusetus, jõuetus ja motivatsiooni puudumine, et teha eluks vajalikke toiminguid;	5-Ärakasutamine teiste poolt;	2 -Ennast kahjustav käitumine (suitsiid, enesevigastamine jms)
Kommentaar	Enda sõnul ei ole kaks kuud leidnud motivatsiooni koduste toimingute tegemiseks, nt ei viitsi voodit teha. Samuti ei ole tal selget arusaamist sellest, et mida oleks kodus vaja teha. Tal esinevad sundmõtted ning ta süüdistab end ema alt vedamises seoses hooldekodusse paigutamise ja on veendunud, et ema tervislik seisund on halvenenud seetõttu, et ta ei hoolitsenud ema eest piisavalt.	enesevigastamine, läheb ruttu närvi, vihastab ruttu, võib minna kallale, muutuda agressiivseks	On öelnud, et kui teda survestada toetavaid teenuseid tarbima siis temaga võib midagi juhtuda...
Millal viimati esines	Esineb pidevalt.	kuus korra	Aastal 2017
Mil viisil on riskijuhtimisega tegeletud	On üritanud nõu küsida erinevatelt tuttavatelt, kuid tal puuduvad lähedased isikud kellega nõu pidada.		On viibinud psühhiaatria haiglas, lisaks pakutud erinevaid teenuseid

Füüsiline tervis - Kas inimese suudab iseseisvalt hoolitseda oma füüsilise tervise eest ja kasutada tervishoiuteenuseid?

- ▶ Tuleb hinnata kuivõrd on inimesel vaja toetust oma **somaatiliste haiguste ja üldise füüsilise tervisega** seonduvalt

*Üldhinnang: milline on inimese tervis, kui tihti tuleb ette haigestumisi? Kas oskab abi küsida, anda märku kui on halb olla? Mil viisil mõjutab haigus kliendi igapäevaeluga toimetulekut? Millist kõrvalabi ja toetust klient vajab seoses somaatiliste/krooniliste haigustega? Kas inimene oskab ja suudab ise enda füüsilise tervise eest hoolitseda?

Kas inimese suudab iseseisvalt hoolitseda oma füüsilise tervise eest kasutada tervishoiuteenuseid?	Jah	Jah	Ei
Füüsilise tervise eest hoolitsemine ja tervishoiuteenuste kättesaamine	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist	0- iseseisev, ei vaja toetust	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.
Komentaar/lühikirjeldus, eripära, spetsiifika		Parem jalg kaotab ootamatult tundlikust, pöördus perearsti poole, selgus, et probleem on seljaga.	Põdenud juba 18 aastaaselt insulte. Vahest lähevad käed nõrgaks. Mälukaotus, õpib uuesti asju, unustab asju, inimesed ei mõista tema käitumist. Abikaasa ja tugiisikud abistavad. Arstidel käib tugiisikuga, üksi eriti välja ei lähe.
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud		3-Toetus on korraldatud teenuse osutaja personali poolt
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)			Vajab pidevalt teise inimese tuge.
Inimese enda nimetatud vajadused	vajalik ortopeedi konsultatsioon		Oskab seletada oma vajadusi, aga vajab arstil käimisel tuge.

Kas inimene suudab iseseisvalt liikuda eluruumides?

- ▶ Kas inimene vajab toetust ja abi seoses liikumisega oma igapäevastes eluruumides, kas liikumises on mingeid eripärasid.
- ▶ Kuidas inimene liigub/liigutab - kas liigub väga ettevaatlikult/tormakalt/liigutused on spastilised? Millised on piirangud liikumisel? Kas abivahendid on liikumispirangu täielikult kompenseerinud?
- ▶ Kas esineb tasakaaluhäireid?

Kas inimene suudab iseseisvalt liikuda eluruumides?	Jah	Jah
Liikumine eluruumides	1- madal toetusvajadus, vajab aeg-ajalt nõustamist ja või abi	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist
Kommentaar	Liigub põlvede pea kodu piires ja ka aias. Suudab ronida ka nt tugitooli, kui on piisavalt toetuspinda jalgadel ja kätel.	Korteris elab ühes toas ja teistes ei käi
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Võib vajada aeg-ajalt liikumisel abi, nt juhendamist vööramas keskkonnas	
Inimese enda nimetatud vajadused	ei nimeta vajadusi.	

Kas inimene suudab iseseisvalt liikuda väljaspool eluruume?

Eesmärgiks on tuvastada, kas inimene vajab toetust ja abi seoses liikumisega väljaspool eluruume ja sellega seotud transpordi korraldamisel.

- ▶ Kuidas ja millega inimene liigub väljaspool eluruume? Milline on tema ühistranspordi kasutamise oskus ja kogemus? Kui pikki vahemaid on suuteline kõndima? Kas käib jalutamas/sõidab jalgrattaga? Kas suudab või on võimalik kasutada ühistransporti? Kas on võimeline tellima taksot, sotsiaaltranspordi, et jõuda avalike teenusteni?

Kas inimene suudab iseseisvalt liikuda väljaspool eluruume (sh füüsiline liikumine, transpordi planeerimine, transpordi kasutamine)?	Jah	Ei	Ei
Liikumine väljaspool eluruume	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.
Kommentaar	Vajab abi ja tuge transpordi planeerimisel ja kasutamisel, samuti uues kohas orienteerumisel. Üksinda võõras kohas liikumisega toime ei tuleks.	Võõrastes kohtades vajab saatja teenust, esinevad paanikahäired	Väljaspool eluruume liikudes võib tekkida paanika. Planeerida ei oska. Kardab last maha pillata. Seepärast vajab ka abi lapse ja vankri õue viimisel. Lapse riietamise osas vajab juhendamist. Hoolitseb üle.
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	1-Toetus on korraldatud pereliikmete ja lähedaste poolt	5-Toetust ei ole korraldatud	3-Toetus on korraldatud teenuse osutaja personali poolt
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajab tuge ning suunamist transpordi korraldamisel ning võõras kohas liikumisel (näiteks vajab abi Tallinnas orienteerumisel, üksinda bussidega liiklemisel toime ei tule). Tuttavates olukordades liikumine ei ole tema jaoks probleem (näiteks kodust kirikusse, päevakeskuse juurest jala perearstikeskusesse).	paanikahäirete tõttu kardab käia ilma saatjata võõrastes kohtades	Vajab pidevat juhendamist ja kellegi teise poolt päevakava ette planeerimist.
Inimese enda nimetatud vajadused	Isiku sõnul vajab ta võõras kohas kõrvalist tuge.	vajab saatja teenust	

Elukeskkond

Kas inimene vajab uut elamispinda? (nt puudub elamispind, olemasolev ei sobi).

Eesmärk on teada saada, kas inimese praegune eluase vastab tema vajadustele ja võimekusele või on see ebasobiv ja on vajalik vahetada elukohta

Kas inimene on võimeline iseseisvalt oma eluaset säilitama või sobivat eluaset otsima/taotlema?

Eesmärk on tuvastada, kas inimene vajab toetust, et tema praegune olemasolev eluase säiliks, et ta saaks seal edasi elada. Nt kui inimene elab isiklikus korteris, majas, sotsiaalkorteris, kas ta tuleb iseseisvalt toime sellega seotud maksete eest tasumisel, korraldama suhtlust korteriühistuga. Või kui inimene vajab uut eluaset, kas ta on võimeline otsima eluaset üüriturult, taotlema sotsiaaleluruumi kohalikult omavalitsuselt?

Kas inimene vajab uut elamispiinda?	Ei	Jah	Ei
Kommentaar		hetkel 3-toaline korter mille maksmine käib üle jõu	
Kas inimene on võimeline iseseisvalt uut sobivat eluaset otsima/taotlema või olemasolevat eluaset säilitama?	Ei	Ei	Jah
Mil määral vajab toetust eluaseme saamisel või olemasoleva säilitamisel	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.
Kommentaar/lühi- kirjeldus, eripära, spetsiifika	Ei tuleks toime iseseisvalt olemasoleva eluaseme säilitamisel. Hetkel abistab teda tema õde, kes hoolitseb arvete õigeaegse tasumise eest, toidu ostmise ja valmistamise eest.	Vajab abi müügis ja eluaseme vahetamise korraldamisel, ei oska suhelda ametiasutustega	Vajab juhendamist elarve koostamisel
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	1-Toetus on korraldatud pereliikmete ja lähedaste poolt	5-Toetust ei ole korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajab igapäevaelu küsimustes suunamist.	Tugiisiku olemasolu	Sobib toetatud elamise teenus, kuna ta eluasemega seotud küsimustes vajab toetust. Vajab tegevusjuhendajat, kes aitab vahetada korteri.
Inimese enda nimetatud vajadused	Enda sõnul vajab ta kõrval oleva isiku tuge, kes jälgib olukorda ning vajadusel suunab.	Nõus ka riigi teenusele minema	Soovib väikemat korterit

Hõivatus (tööga, õppimisega, vabatahtliku tegevusega)

- ▶ Hariduskäik: Kus on õppinud/kaua; kuidas tuli toime koolis; mis ainetes oli tugev/nõrk; kas koolis meeldis?
- ▶ Töökogemus: Milliseid töid on varem teinud, kus, kui kaua on töötanud; osalise ajaga või täiskoormusega; ametlikult või mitteametlikult? Milline on olnud tööharjumus ja suhtumine töösse? Millised teised tegevused on meeldinud?
- ▶ Tööoskused, tööharjumus: Millist tööd suudab teha, kui kaua on võimeline järjest töötama, milline püsivus? Mis laadi tegevused sobivad nt. käsitöö, füüsiline töö jne. Kas töötab iseseisvalt? Kas vajab toetust töö tegemisel, mis laadset toetust nt. kindlustunde tagamine, juhendamine, kas on tüdinemise oht jm? Suhtumine töösse. Kas on tahe teha tööd?

Kas inimene on töö, õppimise või muu hõivega seotud?	Ei	Ei	Ei
Kommentaar, kui vastus "JAH"			
Kas inimese töötasu on vähenenud tervise olukorraga	Ei		Ei
Kas on võimeline iseseisvalt leidma või säilitama töö, õppimise vm hõivega seotud	Ei	Ei	Ei
Toetusvajadus töö, õppimise vm hõivega seotud rakenduse leidmisel ja säilitamisel (sh	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.
Kommentaar/lühikirjeldus, eripära, spetsiifika	On leidnud iseseisvalt töökohti, kuid need ei jää püsima. Raske on tööl keskenduda, toime tulla olukorras, kus oodatakse mitme ülesande täitmist. Raske on töötada pinges alla, vastata erinevatele otsustele, sellest tekivad konfliktid. Põhiharidus omandamata, pooleli jäi 7. klass.		Hirmud, mis kaasnevad töölkäimisega
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud		5-Toetust ei ole korraldatud
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajab toetust enda tugevuste ja nõrkuste väljaselgitamisel, et teha edapsidi teadlikumaid valikuid talle sobiva töö osas, valida enda võimekusele vastav töö. Vajalik on toetus tööl püsimiseks, tööl ette tulevate olukordade analüüsimisel		Vajab pidevat tuge
Inimese enda nimetatud vajadused	Vajab töö juures mõistmist, seda et oleks kindlad ootused ja ülesanded. Soovib töökohta asulast väljaspool. Soovib haridustee jätkamist, soovib jätkata õpinguid 2020.a sügisel kaugõppes.	soovib teha füüsilist tööd pool päeva	Ütleb et vajab abi aga ei oska seletada täpselt milles

Vaba aeg ja huvitegevus

Kas inimene suudab iseseisvalt oma vaba aega sisustada, leida või säilitada huvitegevuse võimalusi?

- ▶ Milliste huvitegevuste ja hobidega on varem tegelenud, millised on olnud vaba aja veetmise eelistused?
- ▶ Kuidas on leidnud endale huvitavaid tegevusi?
- ▶ Kas eelistab individuaalseid ja üksi olemist võimaldavaid tegevusi või eelistab kollektiivseid ja meeskondlikke tegevusi?
- ▶ Millised on kliendi vabaaja veetmise oskused nt. rahvatantsuoskus, oskab mängida suupilli, kepikõnd jne?

Kas suudab iseseisvalt oma vaba aega sisustada, leida või säilitada huvitegevuse võimalusi?	Ei	Jah	Ei
Toetusvajadus vaba aja sisutamisel, huvitegevuse leidmisel ja säilitamisel	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.	4- äärmuslik toetusvajadus, Vajab püsivat hooldus ja/või järelvalvet ja tegevuste üle võtmist teise isiku poolt.
Komentaar/lühikirjeldus, eripära, spetsiifika	Käib palju jalutamas. Ei suuda keskenduda ühelegi tegevusele (nt raamatute lugemine). Käsitöö tegemine ei meeldi.	Vajab huvitegevuse leidmiseks abi ja tuge, tegeleb esoteerikaga	teleri vaatamine
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajaks suunamist ja abi endale sobiva vaba aja tegevuse leidmiseks.	Ei oska ise tahta ja ei näe vajadust	leida motivatsiooni, vaba aja sisustamiseks
Inimese enda nimetatud vajadused	Tahaks tegeleda sportlike ja liikuvate või käeliste tegevustega ning tunneb, et vajaks suunajat.		käsitöö grupis võiks laiendada silmaringi

Igapäevaeluga toimetulek - rahade planeerimine, asjaajamine

Kas inimene on iseseisev oma rahade planeerimisel ning asjaajamisel (sh eelarve planeerimine, rahaliste vahenditega toimetulek, pangateenuste kasutamine, arvete tasumine, suhtlus ametiasutuste ja erinevate teenuseosutajatega)?

- ▶ Kas inimene tunneb raha; kas suudab eelarvet planeerida ja järgida? Kui vajab abi, siis milles täpselt vajab abi oma rahalistest tegevustes?
- ▶ Kas on võlgnevusi, millega on vaja tegeleda?
- ▶ Kuidas tuleb toime ametiasutustes käimise ja dokumentatsiooni vormistamisega, nt SKA-s, kohalikus omavalitsuses toetuse või muu abi taotlemisega?
- ▶ Muude avalike teenuste kasutamine: millised on inimese kogemused ja oskused, nt pangas käimisel, pangautomaadi kasutamisel, postkontoris, juuksuris poes; millist toetust vajab?

Kas inimene on iseseisev oma rahade planeerimisel ning asjaajamisel?	Ei	Ei	Ei
Mil määral vajab toetust rahaga toimetulekul ja asjaajamisel	4- äärmuslik toetusvajadus, Vajab püsivat hooldus ja/või järelvalvet ja tegevuste üle võtmist teise isiku poolt.	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist	4- äärmuslik toetusvajadus, Vajab püsivat hooldus ja/või järelvalvet ja tegevuste üle võtmist teise isiku poolt.
Komentaar/ lühikirjeldus, eripära, spetsiifika	Ei ole iseseisavalt võimeline rahaasju ajama, arveid tasuma, olema iseseisev asjaajamistes	Rahatähti tunneb. Võib kaupluses kauba eest sularahas maksta, teab oma pangakaardi PIN-koodi. Ametiasutustes ei tule toime elementaarsete rahaliste küsimuste ja asjaajamiste lahendamisega, ei oska eesti keelt. Pensioni suurust teab.	vajalik eelarve planeerimine, abi rahalistes tehingutes
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	1-Toetus on korraldatud pereliikmete ja lähedaste poolt	5-Toetust ei ole korraldatud
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajab eestkostet nendes küsimustes	vajab rahade planeerimise ja asjaajamise õpetamist. Elab koos emaga, kõigi rahaküsimustega tegeleb ema. Aga suhtluse ametiasutustega ja erinevate teenuseosutajatega, samuti dokumentide vormistamisega nüüd abistab teenuseosutaja.	vajalik võlanõustamine, abi rahadega toimetamisel
Inimese enda nimetatud vajadused	ei nimeta ise vajadusi		soov vabaneda võlgadest

Igapäevaeluga toimetulek - toidu hankimine ja valmistamine

Kas inimene suudab iseseisvalt süüa valmistada ja teha sellega seotud tegevusi (sh toidu hankimine poest, toidu valmistamine, toidu soojendamise)?

- ▶ Millised on inimese söömisharjumused? Millised on tema söögivalmistamise oskused ja kogemused?
- ▶ Kas inimene on võimeline mõtlema, mida ta süüa soovib, mida tuleb selleks poest osta? Kas ta on võimeline toiduaineid poest ostma, nt kui on ettevalmistatud nimekiri?
- ▶ Kas inimene on võimeline koju toodud toiduainetest toitu valmistama? Kas on võimeline valmistama lihtsamaid toite, nt võileiba, keetma kartuleid, pastat? Kas ta on võimeline kodus olevat toitu soojendama?

Kas inimene suudab ise-seisvalt süüa valmistada, teha sellega seotud tegevusi (toidu hankimine poest, toidu valmistamine, toidu soojendamine).	Ei	Jah	Ei
Mil määral vajab toetust	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.	4- äärmuslik toetusvajadus, Vajab püsivat hooldus ja/või järelvalvet ja tegevuste üle	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist
Komentaar/ lühikirjeldus, eripära, spetsiifika	On varasemalt tulnud probleemideta toime nii söögi hankimisega kui ka valmistamisega. Nüüd ei suuda iseseisvalt otsustada, kas on vaja poodi minna, mida sealt osta ja mida sellest valmistada.	Poest ostab valmistoitu, ei jõua rasket poekotti vedada ühes käes.	Söögi valmistamisega tegeleb ema. Vajadusel leiab valmis pandud toidu. Suudab teha lihtsamaid toite. Oskab praadida muna. Ise ütleb, et ema ei luba pliidiga toimetada.
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	1-Toetus on korraldatud pereliikmete ja lähedaste
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajab otsuste tegemisel abi ja suunamist, sh menüü planeerimisel.	Õppida ise toitu valmistama ja hetkel puudub köök toiduvalmistamiseks	Vajab abi nädala menüü ja eelarve koostamisel. Vajab võimalust harjutada toidu tegemist ja sellega kaasnevaid muid tegevusi.
Inimese enda nimetatud vajadused	Tunneb, et tema toiduvalmistamise oskused on tuntavalt halvenenud ja vajab juhendajat.		

Igapäevaeluga toimetulek - söömine

- ▶ Kas inimene suudab iseseisvalt süüa ja teha sellega seotud tegevusi (sh toidu või joogi tõstmine taldrikule, valamine tassi, noa, kahvli, lusika kasutamine, toidu tükeldamine)?
- ▶ Millised on inimese söömisharjumused?
- ▶ Kas sööb iseseisvalt/vajab abistamist/vajab söötmist/ kas on vaja toit potist/pannilt/kausist ette tõsta või suudab seda teha ise;
- ▶ Kas oskab söömisel kasutada nuga-kahvlit/sööb ainult lusikaga/kasutab kohandatud toidunõusid;
- ▶ Kas sööb kiirustades/rahulikult/kugistades/neelab toidu tervelt alla; kuidas tuleb toime vedelamate toitude söömisega/tassist joomisega; milline on söömiskultuur/kas saab süüa koos teistega ühises lauas? Kas arvestab teistega;
- ▶ Kas on toitumiseripärasid (diabeet, dieet)/mis väga meeldib/mis ei maitse üldse?

Kas inimene suudab iseseisvalt süüa ja teha sellega seotud tegevusi ?	Ei	Jah	Ei
Mil määral vajab toetust söömisel ja sellega seotud tegevustes	3 - kõrge toetusvajadus, vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.	0- iseseisev, ei vaja toetust	4- äärmuslik toetusvajadus, Vajab püsivat hooldus ja/või järelvalvet ja tegevuste üle
Komentaar/lühikirjeldus, eripära, spetsiifika	Suudab ise süüa valmis serveeritud toitu. Toit peab olema puuduliku neelamisfunktsiooni tõttu peenestatud		Ilma abita ei tule toime
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	2-Toetus on korraldatud eestkostja poolt
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajab igapäevaselt temale sobiliku toidu tegemist ja serveerimist. Joomiseks vajab lutipudelit	vähemalt 1x päevas sooja toidu söömine	Vajab juhendamist ja järelvalvet
Inimese enda nimetatud vajadused	ei nimeta vajadusi		Eestkostja sõnul vajab juhendamist ja järelvalvet

Igapäevaeluga toimetulek - majapidamistoimingud

Kas inimene suudab iseseisvalt teha majapidamisega seotud tegevusi (sh koristamine, pesu pesemine, kodumasinade kasutamine jm elukoha eest hoolitsemisega seotud toimingud)?

- ▶ Kas inimene osaleb igapäevastes kodustes töödes, milliseid majapidamisega seotud töid eelistab teha, millistes töödes vajab toetust? Kas teeb kodutöid vabatahtlikult/suunamisel/ tuleb motiveerida; kas koristab ise oma tuba jne.?
- ▶ Tehnilised oskused. Milline on oskus kasutada telefoni, arvutit? Milline on kodumasinade kasutamise oskus nt. pesumasin, triikraud, tolmuimeja jne? Milliseid masinaid veel oskab kasutada nt. muruniiduk, traktor, autojuhiload vms?

Kas inimene suudab iseseisvalt teha majapidamisega seotud tegevusi?	Ei	Ei	Jah
Mil määral vajab toetust majapidamisega seotud toimingutes	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt juhendamist
Komentaar/lühikirjeldus, eripära, spetsiifika	Ta ei suuda otsustada, milliseid tegevusi on kodus vaja teha. Samuti on raske vajalike tegevustega alustada. Füüsiliselt saab majapidamistoimingutega hakkama.	Õde teeb majapidamistoimingud - koristab, peseb pesu jne.	Vahel on olnud riided määrdunud. Korteris on olnud asjad laiali, segamini.
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud	1-Toetus on korraldatud pereliikmete ja lähedaste poolt	5-Toetust ei ole korraldatud
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajab abi ja suunamist, et otsustada, mida on vaja teha.	Õe hoolduskoormuse vähendamiseks oleks vajalik isiku juhendamine ja abistamine majapidamistoimingute suuremal määral ülevõtmiseks.	Vajab märkamist ja tähelepanu osutamist puudustele ning juhendamist majapidamistoimingute sooritamisel.
Inimese enda nimetatud vajadused	Vajab abi otsustamisel.	Ei oska nimetada	Ei oska nimetada

Igapäevaelutoimingud - enesehooldus

Kas inimene on võimeline iseseisvalt teostama enese hooldusega seotud toiminguid (sh enda pesemine, tualeti kasutamine, riietumine kodus ja riietumine välja minemiseks)?

- ▶ Hügieenitoimingud: Millised on inimene harjumused seoses enesehügieeniga, millised on oskused? Pesemisel, WC-toimingutes? Kas vajab tähelepanu juhtimist, meelde tuletamist, suunamist, abistamist?
- ▶ Riietumine: Kas inimene riietub ise riidesse/lahti või abiga? Milles vajab abi? Kas aitab ise riietumisel kaasa (näit. sirutab käe ette vms);
- ▶ Kas oskab ise riideid valida vastavalt ilmastikule/vahetab vastavalt märdumisele;
- ▶ Kas riietub magama minnes lahti/paneab selga ööriided;
- ▶ Kas lõhub riideid/millest see tingitud on jms?

Kas inimene on võimeline iseseisvalt teostama enese hooldusega seotud toiminguid?	Ei	Jah	Jah
Milmääral vajab toetust enese eest hoolitsemise	1- madal toetusvajadus, vajab aeg-ajalt nõustamist ja või abi	0- iseseisev, ei vaja toetust	2- keskmine toetusvajadus, vajab regulaarselt
Komentaar/lühikirjeldus, eripära, spetsiifika	Ta on väga ebakindel seoses hügieeni ja riiete puhtuse küsimuses. Kohati tundub tema hinnang oma hügieenile ebaadekvaatne.	Diagnoositud ka depressioon. Haiguse ägenedes võib unustada enese eest hoolitsemise.	Vajab toetust enese eest hoolitsemisega seotud toimingutes.
Kas ja kuidas on toetus täna korraldatud	5-Toetust ei ole korraldatud		1-Toetus on korraldatud pereliikmete ja lähedaste
Olulisemad vajadused (spetsialisti, lähedase hinnang)	Vajab suunamist ja juhendamist.	Haiguse perioodil vajab inimest, kes motiveeriks enda eest hoolitsema.	saab ise hakkama
Inimese enda nimetatud vajadused	Vajab abi otsuste vastu võtmisel. Enda sõnul ei suuda hügieeni eest hoolitseda ja hoolitseda oma riiete korrashoiu eest.		

Kokkuvõtteks

- ▶ Proovige leida lisaks objektiivset infot kliendi toimetuleku ja toetusvajaduse kohta (varasem info, töövõime hindamise ekspertiis, lähedased, kliendi formaalne võrgustik)
- ▶ Kirjeldus on objektiivne info, mitte hinnang! Kui kahtlete, siis pigem pange kirja kahtlus, nt „on kahtlus, et ülehindab enda söögitegemise ja raha planeerimise oskust“ või „isiku sõnul tal selles probleeme ei ole, kuid on tulnud infot naabritelt“
- ▶ Täitke ära ka lahtrid: hindamise läbiviimise aeg, koht, hindaja nimi ning kuidas hindamise andmed on saadud
- ▶ Lugege peale täitmist ise kokkuvõtte läbi. See aitab märgata vasturääkivusi ja seda, kas kirjapandu annab olulist infot isiku toetusvajaduse kohta.

Aitäh! 😊